

Svenska Juridiska Mästerskapen 2021

Lokalfinalfråga

Sjuntorps Mek. Verk. AB är ett svenskt företag som saluför maskiner för verkstadsindustrin, bl.a. av märkena Pinacho, Doosan och Mazak, på den europeiska marknaden. Det svenska bolaget var intresserat av att distribuera även den spanska maskinleverantören Kiomacs maskiner. Kiomac har ett produktsortiment som täcker allt inom fräsning och svarvning. Fräsarna har arbetsområden från 500 mm upp till 6 meter i längd med en bearbetning från 3 till 5 axlar. Det var alltså fråga om rejäla maskiner med ett brett arbetsområde. I slutet av år 2018 lyckades Sjuntorps få till ett återförsäljaravtal med Kiomac för distribution av maskiner till kunder i Europa.

Sjuntorps, som hade framgång med försäljning av de spanska maskinerna och hittat ännu en köpare, beställde år 2019 ytterligare en maskin av Kiomac. Parterna avtalade om köpevillkor ”FOB Barcelona” i Katalonien. Maskinen såldes sedan på samma villkor vidare till det finska verkstadsföretaget Ostem Oy på kredit. Maskinen var således köprättsligt levererad till Ostem i Spanien och det bolaget skulle alltså ombesörja transporten av den från Spanien till Finland.

För sina transportbehov hade Ostem ingått ett ramavtal med Schenker AS rörande dels transporter, dels tjänster i anslutning till transporter. Schenker Oy ingår i en internationell koncern av Schenkerbolag, och dotterbolagen agerar som agenter för moderbolaget i olika länder, bl.a. Finland, Spanien och Sverige.

Den aktuella transporten skulle gå från Barcelona, via Hamburg till Ostems lokaler i Helsingfors. Maskinen lastades i en för ändamålet specialtillverkad öppen container. För containern utställde Schenker Spanien, i sin egenskap av agent för fraktföraren Schenkerocéan, transportdokument i form av konossement. Detta utfärdades enligt sedvana i set om tre original. De aktuella konossementen upptog Kiomac som avlastare, Sjuntorp som mottagare, Ostem som part som skulle notifieras vid ankomst och Schenker Oy som det bolag som skulle kontaktas vid utlämning. I dokumentet angavs också lagvalet: ”Swedish laws to apply”.

Sedan Kiomac fått betalt för maskinen av Sjuntorps, sände den spanska tillverkaren, i egenskap av avlastare, konossementen till Sjuntorps, i dess egenskap av mottagare av maskinen. Sjuntorps blankoendosserade konossementen och överlämnade därefter ett original till Schenker Sverige. Sjuntorps bad också Schenker att sända det exemplaret till Ostem som i sin tur gav det vidare till Schenker Oy. Således hade Schenker Oy ett exemplar och Sjuntorps två exemplar av de tre originalen.

Maskinen kom till Helsingfors den 22 september 2019. Samma dag frågade Sjuntorps om Schenker Sverige hade tagit emot konossement och upplyste om att maskinen kunde lämnas ut. Ostem fick också besked om att Sjuntorps hade tillåtit att godset lämnades ut.

I detta skede sade Ostems bank, Nordea, överraskande upp Ostems alla engagemang i banken. Banken hade då pant i varulager och maskiner med ett krav på cirka 5 miljoner euro.

Dagen därpå, den 23 september, instruerade Sjuntorps Schenker Sverige att tills vidare stoppa utlämning av maskinen. Samma dag förmedlade bolaget denna instruktion vidare till Schenker Oy.

Schenker Oy återkom den 24 september och meddelade att representanter för Ostem hade varit hos dem med ett konossement och därmed var ägare till maskinen på containern. Därför kunde utlämningen till Ostem inte stoppas, dock hann man inte lämna ut samma dag. Sjuntorps svarade omgående: ”Good. Make sure it does not get delivered.”

Därefter följde några dagar med hektisk skriftväxling där det diskuterades huruvida stoppning av containrarna kunde ske, om utlämning redan hade skett och om Schenker Oy som ett villkor för att följa stoppningsinstruktionen kunde kräva ersättning för utlägg för bl.a. tull och lagerhyra. Diskussionerna, som var mycket förvirrande, ledde till att en medhjälpare till banken betalade Schenker Oy för de utlägg bolaget hade haft, vilket resulterade i att Schenker Oy den 27 september 2019 levererade containrarna till Ostem. I början av oktober 2019 gick Ostem i konkurs.

Twist uppstod därefter mellan Sjuntorps (säljaren) och Schenker Ocean (fraktföraren), det vill säga det bolag som genom sin agent (Schenker Oy) lämnat ut godset. Sjuntorps krävde ersättning av Schenker Ocean för kostnaden för maskinen som hade gått det svenska bolaget förlustig.

Sjuntorps hävdade att bolaget hade stoppningsrätt enligt artikel 71 CISG (jfr 61 § köplagen och 13 kap. 57 § sjölagen). Bolaget hävdade vidare att fraktföraren Schenker Ocean var förpliktad att följa en instruktion att stoppa utlämning av godset även i det fall som var aktuellt i målet.

Schenker Ocean framförde en rad invändningar enligt svensk rätt mot Sjuntorps påstådda rätt att stoppa godset. Enligt Schenker Ocean måste Sjuntorps på grund av vad som skrivits i finanspressen ha haft kännedom om att Ostem hade allvarligt försämrade ekonomi eller kreditvärdighet. Schenker Ocean menade därför att stoppningsrätten inte kunde göras gällande när varorna sålts på kredit med sådan kännedom. Vidare var varorna utlämnade till Ostem eftersom bolagets speditör tagit emot dem. Schenker Ocean hade under inga förhållanden någon skyldighet att efterkomma en ogrundad stoppningsinstruktion och Sjuntorps hade inte gjort sannolikt att stoppningsrätt förelåg.

Kärandelaget företräder Sjuntorps och svarandelaget företräder Schenker Ocean.

De tävlande lagen ska med utgångspunkt i de redovisade omständigheterna utveckla rättsliga resonemang för sina yrkanden och ståndpunkter.

Omständigheterna får inte ändras men kan kompletteras. En invändning kan framställas mot ett hypotetiskt huvudpåstående. Att kärandelaget inte fört ett visst rättsligt resonemang hindrar alltså inte att svarandelaget från att invända mot ett resonemang som om det hade framställts. Omvänt får kärandelaget bemöta viss rättslig invändning även om svarandelaget inte har framställt denna.